

UN DOCUMENT PRIVIND MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ DIN GALAȚI ÎNTRE 1919—1923 ¹

Între documentele expediate de consulul Republicii Cehoslovace de la Galați, raportul politic întocmit la 4 octombrie 1923 conține date interesante referitoare la mișcarea muncitorească din perioada 1919—1923. Consulul cehoslovac se străduiește să-și formeze o părere cât mai exactă asupra situației mișcării muncitorești din Galați al cărui început îl plasează la finele anului 1919. El arată că activiști ca I. Lupu, Alexandru Pătruțescu, Fotache Dorojan, I. Arhip ș.a. desfășoară o activitate neobosită și „prin întrunirile publice, prin mijlocirea articolelor literare, a conferințelor de sociologie, a manifestelor și mai ales prin paginile revistei «Nădejdea», au propagat Internaționala a III-a, răspîndind principiile bolșevice printre lucrătorii organizați în sindicate și partide politice.

Rezultatul acestei activități a fost că în 1920 s-au înscris în mișcarea sindicală și politică a muncitorilor din Galați peste 8.000 de membri. Sub conducerea plină de abnegație a lucrătorilor, ei au trecut prin școala ideilor comuniste.

După ce subliniază consecințele arestărilor masive efectuate în timpul și după greva generală din 1920, consulul cehoslovac arată că, „sindicatelor afiliate la comisia centrală de la București și conduse de Chiriță Bălineanu, Gheorghe Mușatescu, D. Maiorescu, Alexandru Costescu — toți cu orientare socialist-comunistă — au continuat să activeze în mai mică măsură pînă cînd în vara anului 1922 comuniștii Fotache Dorojan, Pandele Petre și I. Socolescu, fiind puși în libertate, au început să organizeze sindicatele muncitorești printre salariații de la căile ferate din Galați, personalul de la tramvaie, cismari, muncitorii de la întreprinderile forestiere din Galați, brutari, chelneri. Aceștia au depus o activitate intensă pentru ca organizațiile de mai sus să se transforme în organizații politice dînd la exterior aparența de asociații profesionale.

În acest scop, și pe baza legii sindicatelor muncitorești, s-au reorganizat următoarele asociații : sindicatul lemn și mobilă, sub conducerea comuniștilor : N. Neniță, C. Lupescu și Apostol Dănăilă ; sindicatul C.F.R. sub conducerea lui Gh. Mînzăraru, Chiriță Bălineanu ; tramvaiștii sub conducerea lui Ghiță Tanasă, I. Arhip ș.a. ; cismarii conduși de Fotache Dorojan și «Cercul tineretului socialist» condus de I. Balaban, S. Teodorescu ș.a....

O deosebită atenție s-a dat cîștigării organizațiilor tineretului socialist. Cercul tineretului socialist primea instrucțiuni să facă propagandă intensă printre ucenicii din fabrici. Deocamdată se urmărea să se realizeze legătura secretă între comuniști din sindicate, deoarece o legătură directă ar fi imposibilă ținînd seama de legea privitoare la sindicatele profesionale. Succesul acestor străduințe s-a manifestat

¹ Arhiva Ministerului de Externe a Republicii Socialiste Cehoslovace, Fond Consulate, Raport politic nr. 1 din 4 oct. 1923.

în diferite prilejuri, de pildă în şedinţele cu caracter profesional unde de fapt, se propagau teoriile comuniste ale luptei de clasă”.

Consulul cehoslovac se opreşte apoi asupra măsurilor luate de poliţie împotriva mişcării comuniste şi constată că „activitatea comunistă n-a încetat; ei continuă pe cale legală, sub conducerea lui Chiriţă Bălineanu în calitate de vicepreşedinte al Comitetului Executiv al Partidului Comunist din România şi a lui Fotache Dorojan, în calitate de secretar al partidului. Activitatea lor vizează în primul rând menţinerea organizaţiilor muncitoreşti şi continuarea propagandei comuniste în rândul muncitorilor şi mai ales al ucenicilor, ca elementul cel mai accesibil.

Datorită supravegherii poliţiei, s-a înfiinţat un club sportiv «Natura». Acest club este o organizaţie pur comunistă condusă de tînărul comunist I. Balaban. Caracterul aparent sportiv îi garantează deocamdată o neîntreruptă activitate politică fără a fi tulburată de poliţie... În rândurile membrilor ei s-au organizat grupe care au rolul de a face propagandă şi a pregăti ucenicii pe linia luptei de clasă. Înşă, diferite grupe sînt conduse de ucenici comunişti: Vasiliu Neculai, Rotundu Gheorghe, Mihalcea D. Ioan, Savin Ioan, Manolache Stratulat şi Moraru Nicu. Cei amintiţi fac parte în acelaşi timp şi din comitetul executiv al «cercului tineretului socialist»

În legătură cu formarea grupelor au fost aleşi şi diferiţi delegaţi şi oameni de încredere pentru fabrici în scopul de a acorda o mare atenţie muncitorilor neorganizati politiceşte pentru a-i cîştiga la ideile comuniste. Că în această direcţie nu se lucrează zadarnic se vede şi din faptul că adepţii organizaţiilor profesionale din Galaţi menţin legături, după cum s-a constatat, cu adepţii comunişti de la Bucureşti. Astfel, în ultimul timp, s-a primit la Galaţi din partea fracţiunii comuniste din jurul revistei „Socialismul” din Bucureşti un pachet declarat drept corespondenţă şi conţinînd de fapt diferite broşuri. Aceste cărţuţii tratau diferite probleme legate de Internaţionala a III-a.

După cum s-a amintit mai sus, activitatea comunistă din Galaţi nu s-a oprit aici. Din iniţiativa lui Gheorghe Tanase, I. Arhip, Alexandru Costescu, Gheorghe Munteanu ş.a. s-a înfiinţat pe lângă Banca «Casa poporului» din Bucureşti o secţie care din 1919 şi pînă acum a izbutit să strîngă peste un milion de lei. Cu aceşti bani s-a cumpărat la Galaţi un loc pentru construirea unei case a poporului. În această clădire urmează să-şi aibă sediul toate organizaţiile muncitoreşti politice şi profesionale a căror activitate se bazează pe principiul luptei de clasă.

Comitetul Executiv al acestor organizaţii, alcătuit din comunişti, nefînd mulţumiţi cu rezultatele de pînă acum, reflectează asupra celor mai eficace mijloace pentru cîştigarea elementelor din rândurile muncitorilor la ideile comuniste. Concluzia a fost că acest ţel ar putea fi atins cu ajutorul unei cooperative muncitoreşti. În acest scop şi sub pretextul de a uşura traiul muncitorilor din sindicate prin reducerea preţurilor la alimente s-a înfiinţat o cooperativă care să continue pe cea dinaintea de război ce purta numele «Poporul muncitor». În această cooperativă exista o bibliotecă şi o secţie pentru difuzarea publicaţiilor comuniste.

Astfel, muncitorii care nu pot cumpăra cărţi şi publicaţii cu conţinut revoluţionar în organizaţiile profesionale, le pot procura de la Cooperativa de mai sus.

Numărul membrilor din mişcarea comunistă, asociaţi în cadrul organizaţiilor de mai sus şi mai cu seamă în Cercul tineretului socialist se estimează azi la 1000. În prezent, activitatea lor se reduce la o propagandă intensivă cu scopul de a reorganiza sindicatele cu ajutorul elementelor comuniste. Pentru aceasta, se difuzează o mare cantitate de material de propagandă, iar prin contrabandă se transportă diferite reviste comuniste mai ales din Germania”.

Consulul cehoslovac îşi încheie raportul cu anumite referiri privind mişcarea comunistă din ţările vecine României.

I. CIUPERCA